



УДК 671.121.2:671.121.9

ХУДОЖНІ ОБРАЗИ У ЮВЕЛІРНИХ ВИРОБАХ РЕНЕ ЛАЛІКА

ВИННИЧУК Марія, ШЕВЧЕНКО Марія, ОСТАПЕНКО Наталія
Київський національний університет технологій і дизайну, Україна
asnafur@gmail.com

Розглянуто художні образи у ювелірних виробах періоду Арт-Нуво майстра Рене Лаліка. Викладено загальні ознаки стилю, що прослідковуються в роботах ювеліра. На основі аналізу естетики прикрас охарактеризовано основні особливості зображення рослинних і тваринних мотивів, жіночих образів та пейзажів, що використовує митець.

***Ключові слова:** Арт-Нуво, художні образи, ознаки стилю, ювелірні вироби.*

ВСТУП

Кожен період мистецтва має свої особливості, насамперед візуальні. Так, період Арт-Нуво (кін. XIX – поч. XX ст.) відзначається плавністю ліній, флористичними і зооморфними мотивами, пастельними відтінками кольорів. Відхід від класичного стилю виражався у відмові від прямих ліній і кутів на користь більш природним, натуралістичним формам; у стилізованому поєднанні художньої та утилітарної функції створюваних предметів, що відзначався загальною ідеєю інтерпретації життя у мистецтві.

Для багатьох митців характерне зображення природних мотивів у своїх роботах, але найвідомішим є представник ювелірного мистецтва досліджуваного періоду Рене Жюль Лалік (фр. René Jules Lalique) – французький ювелір, дизайнер, майстер виробів зі скла [1]. Митець сміливо комбінував дорогоцінні й недорогоцінні матеріали: діаманти в обрамленні кольорового золота, емалі з напівдогороцінним камінням, гірським кришталем, слоною кісткою, панцирем черепахи, рогом тощо. Вдало поєднані, ці матеріали як найкраще передають фактуру рослин і їх тривимірну перспективу за рахунок легких тональних переходів і багатства відтінків. Особливе місце у творчості Лаліка посідають ювелірні вироби зі склом [2].

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

У сучасному українському ювелірному мистецтві актуальним є застосування засобів проектування і виготовлення ювелірних виробів періоду Арт-Нуво, оскільки ювелірна галузь потребує нових ідей та дизайнерських рішень для підвищення попиту на українську ювелірну



продукцію. Саме тому необхідно дослідити основні художні образи в ювелірних виробах періоду Арт-Нуво митця Рене Лаліка.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

У ювелірних виробах Рене Лаліка яскраво відобразилися всі візуальні особливості стилю Арт-Нуво – орнаменти, пастельні кольори, природні форми. Для рослинних мотивів у роботах Рене Лаліка характерні плавні лінії, кольорова гама виконана за допомогою емалей або скла (рис. 1). Флора в прикрасах може бути, як стилізованою, так і натуралістичною. В залежності від рослини, яку автор відтворює у ювелірних виробах, змінюється компонування оздоблювальних форм, застосовується метод симетрії або асиметрії. Зовнішній вигляд прикрас складає враження легкості, повітряності.



Рис. 1. Приклад рослинних мотивів у прикрасах Рене Лаліка:
а – брошка (золото, діаманти, скло), 1900-ті р; б – гребінь (панцир черепахи, золото, емаль), 1897 р; в – брошка (золото, діаманти, скло), 1900-ті р.

Ще однією особливістю робіт Рене Лаліка є створення пейзажів у ювелірних виробах, які відтворені швидше символічно, ніж реалістично, але вони дуже яскраво передають атмосферу зображеного місця (рис. 2).

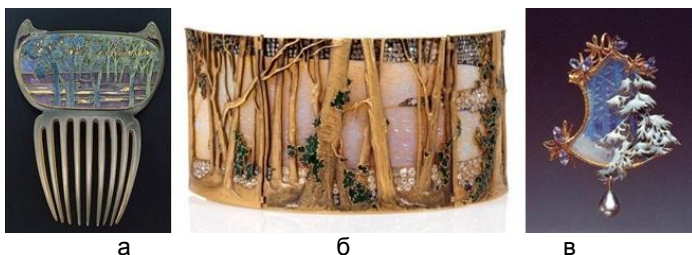


Рис. 2. Приклади пейзажу у прикрасах Рене Лаліка
а – гребінь (панцир черепахи, емаль, золото), 1897 р.; б – кольє-чокер «Лісовий пейзаж біля озера» (золото, діаманти, австралійські опали, емаль), 1899 р.; в – брошка «зимовий пейзаж» (золото, емаль, скло, перлина, топази), 1899-1900 рр.



Окрім рослин та пейзажів, Рене Лалік у своїх виробках використовує зображення різноманітних тварин. Це можуть бути птахи, змії, комахи, у дуже виняткових випадках автор використовує зображення собаки чи kota, в основному це більш витончені натури. На відміну від рослинного світу, тваринний світ у прикрасах Лаліка більш стилізований. Кольорова гама відповідає обраній істоті. Тварини, зазвичай, слугують як обрамлення для вставки, особливо така тенденція спостерігається з жуками (рис.3).

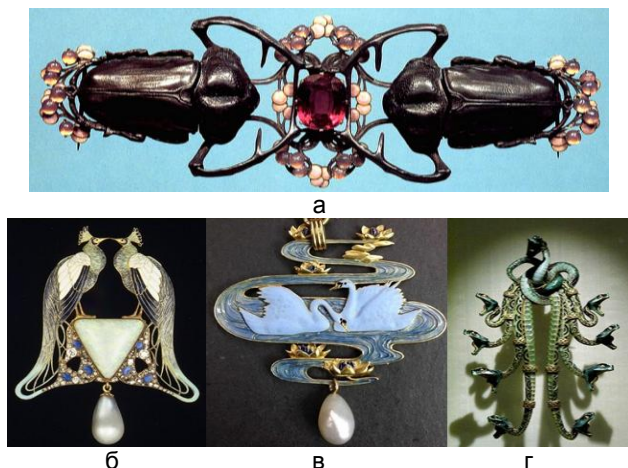


Рис. 3. Приклади тваринних мотивів у прикрасах Рене Лаліка:
а – брошка «Жуки» (золото, скло, емаль, срібло, турмалін), 1903-1904 рр.; б – брошка (золото, емаль, перлина, австралійський опал, сапфіри), 1900-ті р.; в – підвісок (золото, емаль, перлина), 1890-ті р.; г – підвісок (золото, емаль), 1900 р.

Для жіночого образу в ювелірних виробках Лаліка характерне зображення силуету (кількох силуетів) молодій стрункої жінки, профілю або анфасу жіночого обличчя, інколи зображення бюсту. Образ жінки узагальнений, без індивідуальних рис, зображені обличчя у різних виробках схожі між собою, що вказує на почерк майстра. Положення тіла не статичне, силует зафіксований у граційній позі, що надає прикрасі певного символічного чи емоційного забарвлення. Притаманним для Арт-Нуво є наявність трансформованих жіночих образів. Так, наприклад, волосся жінок переходить у рослинні орнаменти або стає частиною тіла тварини, руки стають крилами, а ноги – хвостом. Для Лаліка не притаманне зображення жіночого тіла з головою тварини чи без голови. Використання метаморфози як засобу мистецтва підкреслює загальне уявлення про жінку того часу: жінка-метелик, жінка-змія, жінка-квітка (рис. 4).



Рис. 4. Приклад жіночих образів у прикрасах Рене Лаліка:
а – кольє-чокер (золото, діаманти, емаль), 1890-ті р.; б – брошка
(золото, перлина, емаль, скло), 1898 р.; в – брошка (золото, емаль,
австралійські опали), 1900 р.

ВИСНОВКИ

Проаналізовано художні образи у ювелірних прикрасах Рене Лаліка, досліджено загальні ознаки притаманні стилю Арт-Нуво у виробах автора, наведено приклади, що характеризують різноманітне втілення художніх образів у матеріалі. Детальне дослідження особливостей ювелірних виробів Рене Лаліка дозволяє використовувати його творчі досягнення і новаторські методи в сучасному ювелірному мистецтві, що позитивно відобразиться у дизайні ювелірних виробів та аксесуарів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Рене Лалік / Unionpedia. Веб-сайт. URL: https://uk.unionpedia.org/i/Рене_Лалік (дата звернення 07.03.2020 р.)
2. Рене Лалік - "femme, faune, flore" / Livejournal Веб-сайт. URL: <https://arktal.livejournal.com/649144.html> (дата звернення 07.03.2020 р.)

ВЫННУЧУК М., SHEVCHENKO M., OSTAPENKO N. ARTISTIC IMAGES IN JEWELRY BY RENE LALIQUE

Artistic images in jewelry of the Art Nouveau period by Rene Lalique are considered. The General features of the style are briefly described and can be traced in the works of the jeweler. The main features of the image of plant and animal motifs, female images and landscapes that the artist uses are described using the example of jewelry.

Key words: Art Nouveau, artistic images, signs of style, jewelry.